

Діагностика та лікування облікових помилок

Практичний посібник з виправлення фінансової
звітності та реєстрів за НП(С)БО 6

[ERROR: 123,456.78] | [DATE: 2023-01-15] | [DESC: UNRESOLVED ENTRY]

[BALANCE: 123,456.78 | DATE: 2023-01-15 | DESC: RESOLVED & VERIFIED]

PRECISION AUDIT & RECOVERY SOLUTIONS

Анатомія викривлення: Помилка чи Шахрайство?

Ненавмисна помилка (Облік)

 Природа: Несвідоме нехтування інформацією або збій.

 Причини: Арифметичні прорахунки, неправильна інтерпретація фактів, збій ПЗ, втома, незнання нормативів.

 Правовий статус: Підлягає виправленню за правилами НП(С)БО 6 та МСБО 8.

Навмисне шахрайство (Фальсифікація)

 Природа: Свідоме викривлення даних з корисливою метою.

 Причини: Маніпуляція записами, приховування активів, заниження податків.

 Правовий статус: Ознака обману (МСА 240); виходить за межі стандартної облікової корекції.

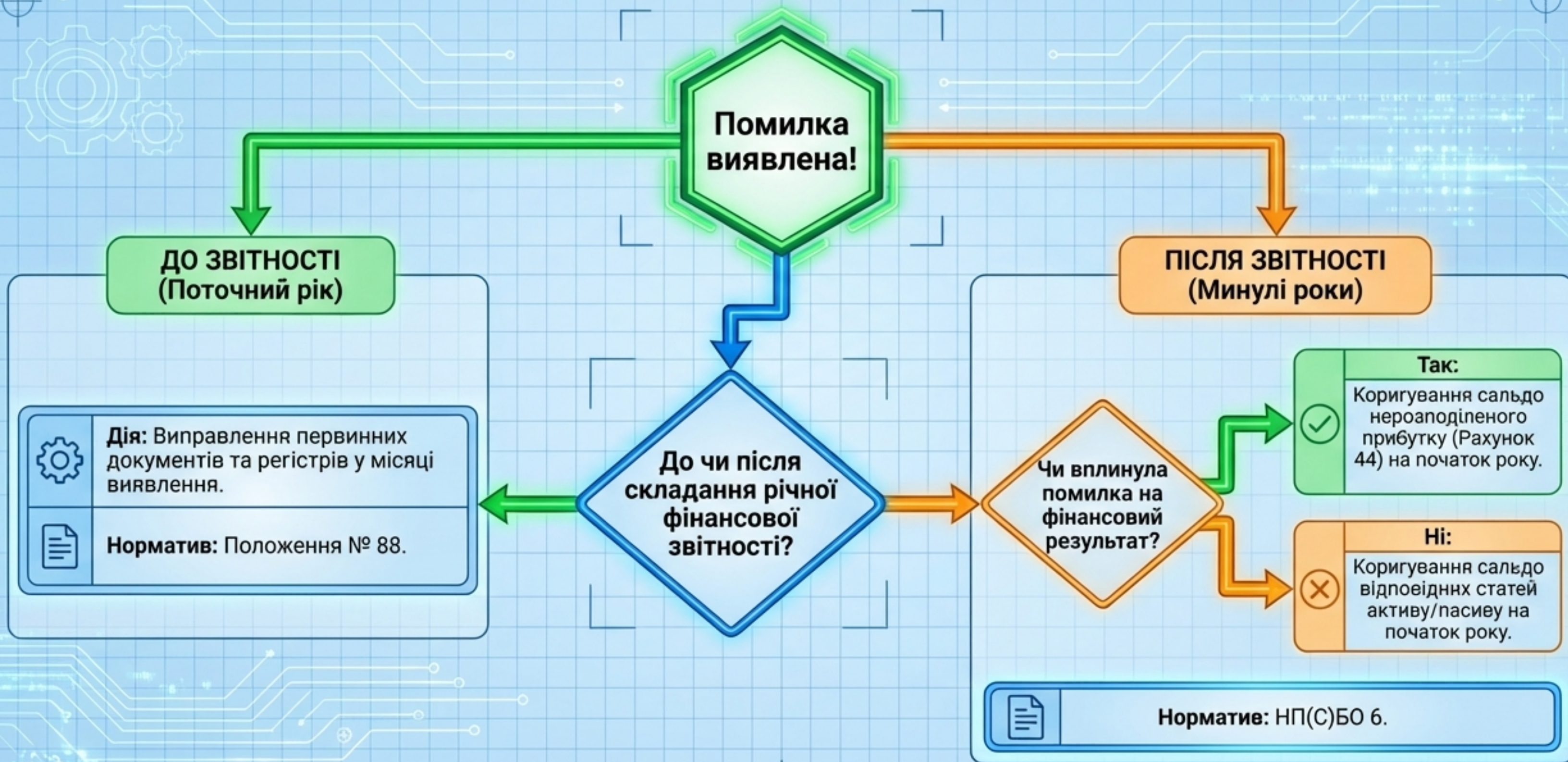

Облікова помилка — це відображення перекрученої інформації, яка впливає на стан активів, зобов'язань, капіталу чи фінрезультат (Мельник З. Ю., П(С)БО 6).

Типологічна матриця облікових помилок

Час виникнення (Період)	Вплив на фінрезультат (Рахунок 44)	Суттєвість (Розкриття)
 <p>Поточного періоду: Виявлені до затвердження річної звітності. Виправляються в поточному місяці.</p>	 <p>Впливають: Зачіпають доходи/витрати. Змінюють нерозподілений прибуток (рахунок 44).</p>	 <p>Суттєві: Впливають на економічні рішення користувачів. Вимагають повторного оприлюднення звітності.</p>
 <p>Минулих періодів: Виявлені після закриття року. Вимагають ретроспективного коригування.</p>	 <p>Не впливають: Лише перекласифікація між статтями активу/пасиву. Рахунок 44 не задіяний.</p>	 <p>Несуттєві: Звітність залишається достовірною. Повторне оприлюднення не є обов'язковим (розкривається у примітках).</p>

Алгоритм сортування (Triage): Коли знайдено помилку?

	Методи виправлення	Паперові регістри	Електронні регістри (ПЗ)
1.	Коректурний спосіб (Закреслення)	 (До закриття регістрів/Головної книги).	 (Підчистки та видалення суворо заборонені).
2.	Метод Червоного Сторно (Анулювання)	 (Через Бухдовідку).	 (Зворотний запис з мінусом + правильний запис).
3.	Додатковий бухгалтерський запис (Дозарахування)	 (Якщо сума занижена).	 (Збереження історії змін обов'язкове).

Метод 1: Коректурний спосіб (Лише для паперу)

Виправлено.
26.03.2025.

Іваненко Л.
Іваненко О.
Петренко М.

	48 шт.	28 800,00 грн.
Відпущено матеріалів:	47 шт.	Сума: 28 200,00 грн.

Правила застосування:

- 1. Помилка не зачіпає кореспонденцію рахунків.
- 2. Виявлена до підведення підсумків у Головній книзі.
- 3. Обов'язкові підписи всіх осіб, які підписали первинний документ.

Метод 2 та 3: Сторно та Додатковий запис

Метод Червоного Сторно

Умова: Неправильна кореспонденція або сума завищена.

1. Помилковий запис: Дт 92 - Кт 631 | 5 000 (Помилка класифікації)
2. Сторнуючий запис: Дт 92 - Кт 631 | [5 000]
3. Правильний запис: Дт 93 - Кт 631 | 5 000

Додатковий запис

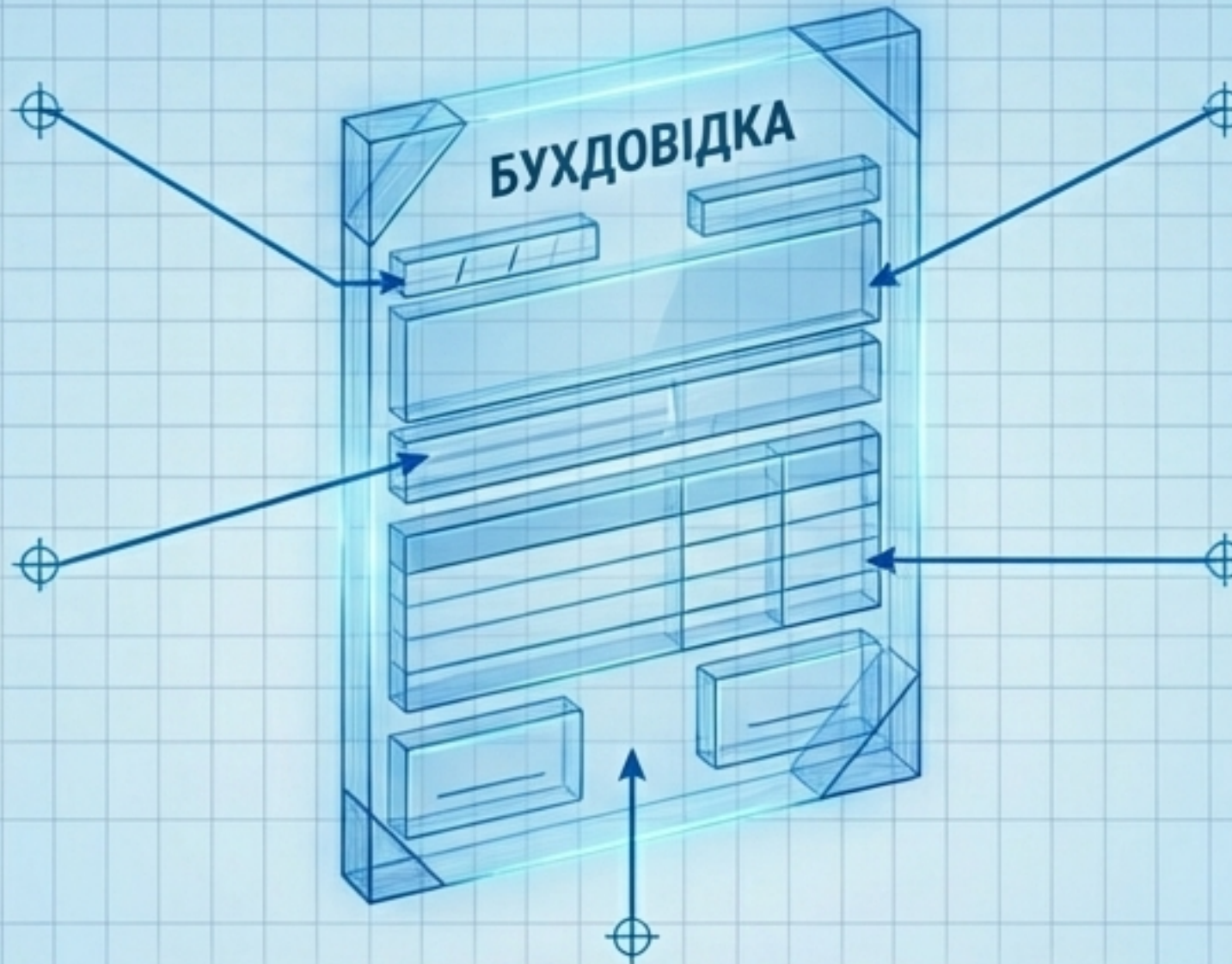
Умова: Кореспонденція вірна, але сума занижена.

1. Помилковий запис: Дт 92 - Кт 641 | 400 (Замість 4000)
2. Додатковий запис: Дт 92 - Кт 641 | 3 600

Золотий стандарт захисту: Бухгалтерська довідка

Дата складання:
Повинна відповідати даті виявлення помилки (п. 4.11 Положення № 88).

Посилання: Точні реквізити первинних документів та облікових регістрів, де сталася помилка.

Причина помилки:
Чіткий опис суті (напр., Помилково віднесено транспортні витрати до адмінвитрат).

Коригуючі проведення:
Сторнуючі та додаткові записи (Дт/Кт із зазначенням сум).

Підписи: Складач довідки + обов'язкова перевірка та підпис Головного бухгалтера.

Бухдовідка – це первинний документ. Без неї неможливо довести правомірність виправлення при перевірці.

Клінічний випадок 1: Помилка поточного року (Капіталізація)

Листопад: Транспортні витрати на доставку верстата (18,000 грн) помилково списані на адмінвитрати. Виявлено у грудні, до введення в експлуатацію.

Крок 1: Анулювання помилки (Грудень)

Дт 92 (Адмінвитрати) - Кт 685 [-18,000]
--

Крок 2: Відображення правильної операції (Грудень)

Дт 152 (Капітальні інвестиції) - Кт 685 18,000
--

- **Рахунок 44:** Не задіяний (помилка знайдена в межах звітнього року).
- **Звітність:** виправлення враховуються до складання річного Балансу та Звіту про фінрезультати.

Клінічний випадок 2: Помилка минулого року (Вплив на прибуток)

У 2021 році виявлено, що у 2020 році забули відобразити витрати на оренду складу на суму 5,000 грн. Рік закрито.

Усі витрати/доходи закритого року вже розчинилися у Рахунку 44. Виправляти через Рахунок 92/93 не можна!

1. Визнання витрат минулого року:

Дт 441 (Нерозподілений прибуток) –
Кт 631 (Постачальники) | 5 000 грн

44

2. Коригування податку на прибуток (18%):

Сторно: Дт 441 – Кт 641 (Розрахунки за податками) | **[900 грн]**

Takeaway Bar: Сальдо Рахунку 44 на початок 2021 року зменшується на 4,100 грн (чистий ефект).

Ретроспективне перерахування: Як змінити форми звітності?

Баланс (Форма №1)

Дія:
Коригування графи 3
"На початок звітного
періоду".

Зміни:
Зміна рядка 1420
(Нерозподілений прибуток)
та відповідної статті
активу/зобов'язання
(напр., Кредиторська
заборгованість).

Звіт про фінансові результати (Форма №2)

Дія:
Коригування графи 4
"За аналогічний період
попереднього року".

Зміни:
Внесення правильних
показників (ніби помилки
ніколи не було) для
забезпечення
порівнянності.

Звіт про власний капітал (Форма №4)

Дія:
Фіксація факту
виправлення.

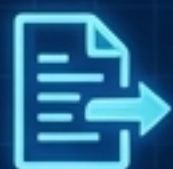
Зміни:
Рядок 4010 "Виправлення
помилки" –
відображається сума
коригування капіталу.

Хвильовий ефект: Бухгалтерський облік vs Податковий облік

Бухгалтерський облік (НП(С)БО)

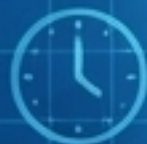
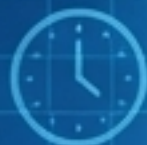
Строк давності: НЕМАЄ.
Виправляються помилки
будь-якої давнини.

Дія: Відображення коригувань
у поточній звітності та
порівняльній інформації.

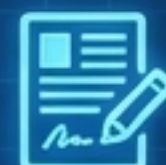
Філософія: Максимальна
достовірність та
безперервність фінансової
історії.

Податковий облік (ПКУ)

Строк давності: 1095 днів (ст.
102 ПКУ) + подовження на час
воєнного стану.

Дія: Подання Уточнюючого
розрахунку (УР) або Додатка
ВП до поточної декларації з
податку на прибуток.

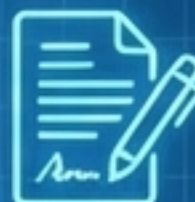
Філософія: Якщо строк давності
минув – податківці не
донарахують податок і штрафи.
Виправлення робиться лише в
бухобліку.

Чек-лист Консультанта: Від виявлення до оприлюднення

1. Діагностика (Аналіз впливу)

Визначити суть, період виникнення та вплив на фінрезультат (Рахунок 44).
Оцінити суттєвість.

2. Документування (Бухдовідка)

Скласти бухгалтерську довідку датою виявлення. Зробити сторнуючі та додаткові записи в регістрах.

3. Трансформація звітності (Ретроспектива)

Скоригувати вхідне сальдо Балансу та порівняльну інформацію у Звітах. Уточнити податкову декларацію (за потреби).

4. Розкриття інформації (Примітки)

Описати суть помилки, суму коригування та переобраховані статті у Примітках до фінансової звітності. За необхідності – повторно оприлюднити звітність.

Інформація у фінзвітності вважається правдивою лише тоді, коли вона не містить перекручень, здатних вплинути на рішення користувачів (НП(С)БО 1).